

Ristimine

Lapse ristimine

Ristimist toimetatakse pärast jumalateenistuse lõppu või jumalateenistuses.

RISTIMISTALITUSE KORD

1. Laul.

2. *ÕPETAJA*: Jumala Isa ja Poja ja Püha Vaimu nimel. Aamen.

Või:

Jumalale, meie Issanda Jeesuse Kristuse Isale, kelle lasteks nimetatakse kõiki suguvõsapid taevas ja maa peal, olgu kiitus ja au igavesest ajast igavesti. Aamen.

3. *ÕPETAJA*: Kõne.

4. *ÕPETAJA*: Kuulgem Jumala sõna püha ristimise sakramendi seadmisest, väest ja tarvidusest. — Nõnda ütleb Issand:

(Lectio) Minule on antud kõik meelevald taevas ja maa peal, seepärast minge ja tehke jüngriteks kõik rahvad, neid ristides Isa ja Poja ja Püha Vaimu nimesse ja neid õpetades pidama kõike, mida Mina teid olen käskinud. Ja vaata, Mina olen igapäev teie juures maailmaajastu otsani (Matt. ev. 28,18—20).

Kes usub ja keda ristitakse, see saab õndsaks, aga kes ei usu, see mõistetakse hukka (Mark. ev. 16,16).

Tõesti, tõesti, Mina ütlen sulle, kui keegi ei sünni veest ja Vaimust, ei või ta mitte Jumala riiki saada (Joh. ev. 3,5).

5. Issand olgu sinuga! — Võta vastu ristitähk oma otsaesisele + ja oma rinnale + tunnistuseks, et ristilöödud Õnnistegija ka sinu eest on surnud.

6. Ülendage oma südamed Issanda poole ja palvetagem: Kõigeväeline, igavene Jumal, kõigi loodute Looja ja inimeselaste Õnnistegija! Me palume Sind, õnnista oma töötust mööda püha ristimist ka sellele lapsele armurikkaks eluveeks ja uue sündimise pesemiseks Pühas Vaimus. Võta ta vastu, armas Issand! Sina oled töötanud: „Paluge, siis antakse teile; otsige, siis te leiate; koputage, siis avatakse teile.” Sellepärast palume Sind: anna seda armuvara ka sellele lapsele, ava temale uks, millele koputame, et tema saaks selle taevase pesemise igavese õnnistuse osaliseks ja Sinu töötatud armuriigi päriks Jeesuse Kristuse, Sinu Poja, meie Issanda läbi. Aamen.

7. Kuulge Issanda sõna, et Tema lapsukesi vastu võtab ja et meil õigus ja kohus on neid Tema juurde tuua. Evangelist Markus kirjutab: Nemat tõid lapsukesi Tema juurde, et Ta neid puudutaks. Aga jüngrid sõitlesid toojaid. Kui Jeesus seda nägi, sai Tema meel väga haigeks ja Ta ütles neile: Laske lapsukesed Minu juurde tulla ja ärge keelake neid mitte, sest niisuguste päralt on Jumala riik. Tõesti, Mina ütlen teile: Kes iial Jumala riiki vastu ei võta kui lapsuke, see ei pääse mitte sinna sisse. Ja Ta võttis nad sülle ja pani oma käed nende peale ning õnnista neid (Mark. ev. 10,13—16).

8. Seda õnnistust me palume ka sellele lapsele Issanda sõnadega (käed peale pannes):

Meie Isa, kes oled taevas, pühitsetud olgu Sinu nimi, Sinu riik tulgu, Sinu tahtmine sündigu nagu taevas nõnda ka maa peal; meie igapäevast leiba anna meile tänapäev, ja

anna meile andeks meie võlad, nõnda kui meie andeks anname oma võlglastele; ja ära saada meid mitte kiusatusse, vaid päästa meid ära kurjast. Sest Sinu on riik ja vägi ja au igavesti. Aamen.

9. Tunnistagem oma püha ristiusku, mille peale meid endid on ristitud ja mille peale ka selle lapse tahame ristida:

Meie usume Jumalasse Isasse, kõigeväelisse taeva ja maa Loojasse. — Ja Jeesusesse Kristusesse, Jumala ainusündinud Pojasse, meie Issandasse, kes on saadud Pühast Vaimust, ilmale toodud neitsist Maarjast, kannatanud Pontius Pilatuse all, risti löödud, surnud ja maha maetud, alla läinud põrguhauda, kolmandal päeval jälle üles tõusnud surnuist, üles läinud taevasse, istub Jumala, oma kõigeväelise Isa paremal käel; sealt Tema tuleb kohut mõistma elavate ja surnute üle. — Meie usume Pühasse Vaimusse, üht püha kristlikku Kirikut, pühade osadust, pattude andeksandmist, liha ülestõusmist ja igavest elu. Aamen.

Märkus. Soovitav on, et vanemad ja vaderid usutunnistust ühes loeksid.

10. See püha ja õndsakstegev usk kohustab kõiki, kes tema peale on ristitud, saatanast ja tema olust ning tööst lahti ütlemata ja üksipäinis Kolmainust Jumalat teenima ja Temale elama.

Kas tahate nüüd, kristlikud vanemad ja vaderid, et see laps ristitaks selle püha usu peale Jumala Isa, Poja ja Püha Vaimu nimesse, ja kas töotate üheskoos kõigest jõust hoolt kanda, et teda kasvatataks ja hoitaks selles usus Evangeeliumi-Luteri Usu Kiriku tunnistuse kohaselt, siis kostke: Jah!

VADERID: Jah!

11. Meie Issanda ja Õnnistegija, Jeesuse Kristuse käsul ja Tema töötuse peale ristime nüüd selle lapse. (Ristitava lapse juurde astudes).

N. N., — mina ristin sind Isa, Poja ja Püha Vaimu nimesse.

Kolmainu Jumala nime nimetades paneb ristija peoga kolm korda vett ristitava lapse pea peale ja ütleb selle järele:

Kõigeväeline Jumal ja meie Issanda Jeesuse Kristuse Isa, kes sind on uuesti sünnitanud veest ja Vaimust, hoidku sind igaveseks eluks. — Issand hoidku sinu sissetulemist ja sinu väljaminemist nüüd ja igavesti! — (Kõik ütlevad): Aamen.

12. Palvetagem: Kõigeväeline, halastaja Jumal ja Isa, me kiidame ja täname Sind, et Sa oma Kirikut armulikult hoiad ja kasvatad ja ka selle lapse, kes pühas ristimises on uuesti sünnitatud ja Jeesusesse Kristusesse, Sinu armsasse Pojasse istutatud, oma lapseks ja taeva vara pärijaks oled vastu võtnud. Me palume Sind, hoia see laps selles ristimise armus ja juhi oma Vaimu läbi tema kasvamist ja teekäimist ajaliku elu raskustes ja kiusatustes, nõnda et ta kindlas usus ja rõõmsas lootuses elaks Sinu nime auks, (vanematele õnneks ja ligimestele rõõmuks) ning viimaks töötatud päranduse taevast ühes kõigi pühadega päriks Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi. Aamen.

13. Teid, Issandas armastatud vaderid, palun ja manitsen mina, et te ustava eestpalve ja südamliku osavõttuga selle lapse eest hoolitsete ja iseäranis, kui tema vanemad tema väetimas põlves peaks ära kutsutama, — mille eest Jumal meid armulikult hoidku! — teie siis õpetuse ja hea eeskujuga kaasa aitate, et tema usus ja Issanda manitsemises kasvaks ja varakult õpiks pidama kõike, mis Issand on käskinud, et ta elava oksana Tema küljes, kes õige viinapuu on, palju vilja kannaks igaveseks eluks.

14. (Koguduse poole käsi tõstes): Issand õnnistagu sind ja hoidku sind, Issand lasku oma pale paista sinu peale ja olgu sulle armuline, Issand tõstku oma pale sinu üle ja andku sulle rahu! + Aamen.

Märkus 1. Kui mitu last korraga ristitakse või kui lapse vanemad on surnud või tundmata, siis tuleb seda kõnes ja palves eraldi mainida.

Märkus 2. Kui laps on raskesti haige või nõrk ja on karta tema peatset surma, siis toimetatakse ristimist pärast soovisõna p. 11-ndas ettenähtud korras, millele võimaluse korral veel mõned teised ristimiskorra osad juurde lisatakse.

Märkus 3. Kui ristimine toimub kodus ja lapse ema on juures, siis võib lapse panna ema sülle ja õpetaja õnnistab ema ja last ühtlasi käte pealepanemisega. Selle järele ütleb õpetaja juuresolijatele: Jumala rahu, mis ülem on kui kõik mõistus, hoidku teie südamed ja meeled Kristuses Jeesuses igaveseks eluks.

15. Lõpplaul.

Kui lapseristimine paigutatakse jumalateenistusse, siis kehtib järgmine kord:

1. Pärast üldist usutunnistust ütleb õpetaja: Selle püha usutunnistuse peale ristigem nüüd ka see laps (need lapsed).
2. *KOGUDUS* laulab ristimise laulu (Laps/lapsed tuuakse altari ette).
3. *ÕPETAJA* peab üsna lühikese kõne või algab otsekohe kirjasõnade lugemisega (p. 4) ja toimib siis ettenähtud korra järele, jättes aga usutunnistuse lugemata, kuna see on juba loetud, tuletades seda vaid enne ristimise küsimust (p. 10) kogudusele meelde.

Hädaristimise kinnitamine

1. Soovisõna.
2. Lühike kõne (kui õpetaja seda tarviliseks peab).
3. *ÕPETAJA* (lapse kinnitamisele toojatele):

Kas on täisealine ristiinimene selle lapse puhta veega Jumala Isa, Poja ja Püha Vaimu nimesse ristitud? Kui see nõnda on, siis ütelge: Jah!

4. Vastuse järele ütleb *ÕPETAJA*: Et see laps on meie Issanda Jeesuse Kristuse käsu järele ristitud, nõnda kui Tema on ristimise sakramendi seadnud, siis tunnistan mina ristimise õigeks ja kinnitan selle oma ameti poolest Jumala Isa, Poja ja Püha Vaimu nimel, + Me teame Issanda enese sõnast, et kus kaks või kolm Tema nimel koos on, seal on Tema nende keskel ja ilmutab oma jumalikku armu avalikult ning vägevasti oma sõna ja sakramendi läbi. Sellepärast me usume, et Tema ka sellele lapsele on oma armu osutanud, tema päritud patu andeks andnud ja ta oma armuriiki vastu võtnud.

5. Selle peale võime julged olla, sest nõnda kirjutab püha evangelist Markus: (vt. eespool p. 7).

6. Selle õnnistuse on see laps ristimises juba vastu võtnud. Meie aga anname tema südamliku eestpalvega ka edaspidi Issanda ustava armu hooleks, paludes:

Meie Isa... (käte pealepanemisega).

7. Tunnistagem nüüd oma püha ristiusku, mispeale see laps, nõnda kui meiegi, on ristitud: Meie usume Jumala Isa...

8. Seesama püha ja õndsakstegev usk kohustab kõiki, kes tema peale on ristitud, saatanast ja tema olust ning tööst ennast lahti ütlema ja ükspäinis Kolmainust Jumalat teenima ja Temale elama. Sellepärast palun ja manitsen mina teid, iseäranis

lapsevanemaid ja vadereid, ustavas eestpalves ikka temale mõtlema ja kõigest südamest selle eest hoolt kandma, et tema ka meie Evangeeliumi-Luteri Kiriku usutunnistuse järele usus ja vagaduses ning Issanda manitsemises üles kasvatataks ja varakult õpiks pidama kõike, mis Tema meid on käskinud, nõnda et ta elava oksana Tema küljes, kes on õige viinapuu, palju vilja kannaks igaveseks eluks.

9. Ülendagem oma südamed Issanda poole, tänades Teda, oma Jumalat:

Kõigeväeline Jumal, halastaja Isa, me kiidame ja täname Sind, et Sina selle lapse Jeesuse Kristuse, oma Poja, meie Issanda ja Õnnistegija pärast oled armulikult vastu võtnud, tema nõtruse peale halastanud ja teda tema vanematele hoidnud. Me palume Sind, kinnita ja hoia teda, et ta ihu ja hinge poolt kosuks ning püsivalt kasvaks uues, jumalikus elus, kelles Sina tema oled uuesti sünnitanud. Aita vanemaid ja meid kõiki Sinule selle lapse kasvamisel ustavaiks käsilasteks olla, teda õpetades ja juhatades ning uskliku ja jumalakartliku eluga tema eel käies, et tema Sinu Kiriku elava liikmena Sinu püha nime auks ja kiituseks ning Sinu koguduse ehitamiseks palju vilja kannaks igaveseks eluks Jeesuse Kristuse, Sinu armsa Poja, meie Issanda läbi.
Aamen.

Märkus. Kui hädaristimise kinnitamist toimetatakse koos teiste laste ristimisega, siis seisavad ristitavad lapsed koos vaderitega esimeses reas altari ees ja kinnitamisele toodud lapsed koos omastega nende taga. — Õpetaja toimetab ristimist vastava korra kohaselt, märgib kõik lapsed ristitähga ja palub Meie Isa palvet *kõigi* üle käte pealepanemisega. P. 10 juures pöörduv õpetaja küsimusega ristitavate laste vaderite poole ja ristib siis lapsed järgimööda. Selle järele esitab õpetaja kinnitamisele toodud laste omastele kinnitamise korra p. 3-s ettenähtud küsimuse ja saanud vastuse, loeb kinnitamise ja töotuse sõnad (p. 4). Selle järele lõpetab õpetaja kogu talituse ristimiskorra p. 12—15 kohaselt.

Emade õnnistamine, kes esimest korda pärast lapsevoodit kirikusse on tulnud

Emad, keda on kantslis mainitud ja eestpalves Jumala ette kantud, astuvad üksi või ühes lastega pärast jumalateenistust altari ette.

ÕPETAJA: Palvetagem:

Kõigeväeline Jumal, armas taevane Isa, me kiidame ja täname Sind, et Sina seda ema, (neid emasid), kes on tulnud Sind Sinu kojast tänama, oled pärast ahastuse tundi lapse sündimisega rõõmustanud, tema lapsukese (nende lapsukesed) ristimise läbi uuesti sünnitanud ja oma Vaimuga ehtinud. Me palume Sind, ole ka edaspidi temale (neile) armuline. Kaitse teda (neid) ja tema lapsukest (nende lapsukesi) õnnetuse ja kurja eest. Hoia teda (neid) alati oma sõna juures ja õiges usus ning anna temale (neile) armu, et tema (nad) oma lapse (lapsed) Sinu meeleheaks üles kasvataksid ja viimaks üheskoos õndsaks saaksid Jeesuse Kristuse, Sinu armsa Poja, meie Issanda läbi.
Aamen.

Rahu Jumal pühitsegu sind ja sinu lapsukest (teid ja teie lapsukesi) täielikult, ja kõik, mis teil on, vaim, hing ja ihu, olgu hoitud laitmatud meie Issanda Jeesuse Kristuse tulemiseks! — Minge rahuga! + Aamen.

Täisealise ristimine

Täisealise ristimist toimetatakse pühapäeval peajumalateenistuses pärast kirikupalvet, milles on ristitava eest palvetatud; armulauapühal — enne õhtusöömaaja laulu, armulauata jumalateenistuses — enne aukiitust (Laudatio).

RISTIMISTALITUSE KORD

1. Laul.

2. Jumala Isa ja Poja ja Püha Vaimu nimel. Aamen.

3. *ÕPETAJA* kõne ristitavale ja kogudusele.

4. Kuulgem Jumala sõna ristimise jumalikust seadmisest meie Issanda Jeesuse Kristuse läbi, selle väest ja tarvidusest. — Nõnda ütleb Issand:

(Lectio) Minule on antud kõik meelevald taevast ja maa peal. Minge siis ja tehke jüngriteks kõik rahvad, neid ristides Isa ja Poja ja Püha Vaimu nimesse ja neid õpetades pidama kõike, mida Mina teid olen käskinud. Ja vaata, Mina olen igapäev teie juures maailma-ajastu otsani (Matt. ev 28,18—20).

Kes usub ja keda ristitakse, see saab õndsaks, aga kes ei usu, see mõistetakse hukka (Mark. ev. 16,16).

Tõesti, tõesti, Mina ütlen sulle, kui keegi ei sünni veest ja Vaimust, ei või tema mitte Jumala riiki saada (Joh. ev. 3,5).

5. Meie Issanda Jeesuse Kristuse selle käsu järele on see vend (õde), keda nüüd tahame ristida, õpetatud ja Jumala sõna ning ristikoguduse usuõpetuse tundmisele juhutatud. Jumala halastaja arm on teda kutsunud ja valgustanud, teda tema endise elu pimedusest ja eksitusest oma imelise valguse poole pööranud ja on äratanud temas igatsuse saada püha ristimise läbi ühendatud Kristuse, meie igavese Karjase ja Hingeülevaatajaga ning Tema püha kristliku Kirikuga. Sündigu siis nõnda, nagu Issand on käskinud.

Issand olgu Sinuga! — Võta vastu ristitähth oma otsaesisele + ja oma rinnale + tunnistuseks, et ristilöödud Õnnistegija ka sinu eest on surnud.

6. Ülendagem oma südamed Issanda poole ja palvetagem: Kõigeväeline, halastaja Jumal, Sa oled kaduma tuks lohutuseks kõigile, kes Sinu armu igatsevad, õnnistuseks neile, kes Sind appi hüüavad, rahuks neile, kes Sind paluvad, eluks neile, kes Sind usuvad, ja ülestõusmiseks neile, kes surnud on, — me hüüame Sind appi selle mehe (noormehe, naise jne.) pärast, kes Sinust kaugel oli, aga nüüd Sinu ristimise andi palub ja igatseb Sinu armu, mis Vaimu läbi uuesti sünnitab. Võta ta vastu, Issand! Ja nagu Sina oled ütelnud: „Paluge, siis antakse teile; otsige, siis te leiateg; koputage, siis avatakse teile,” seepärast me palume: tee uks lahti sellele, kes koputab, et ta ristimise õnnistuse päriks ja osa saaks riigist, mis Sina oled töötanud ja valmistanud Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi. Aamen.

7. Pane tähele evangeeliumi sõna Jeesuse Kristuse järelkäimisest, milleks püha ristimine kutsub, jõudu annab ja kohustab. — Nõnda ütleb Issand:

Kui keegi tahab Minu järele tulla, siis salaku ta iseennast ära ja võtku oma rist enese peale ja käigu Minu järel. Sest kes iial oma hinge tahab päästa, see kaotab selle; aga kes iial oma hinge kaotab Minu ja armuõpetuse pärast, see päästab selle. Sest mis kasu on inimesel sellest, kui ta kogu maailma kasuks saaks ja oma hinge kaotaks. Või mis võib inimene anda oma hinge lunastushinnaks? Igaüks nüüd, kes mind tunnistab inimeste ees, teda tunnistan ka Mina oma Isa ees, kes taevast on. Aga kes iial Mind ära salgab inimeste ees, teda salgan ka Mina oma Isa ees, kes taevast on (Mark. ev. 8,34—37 ja Matt. ev. 10,32.33).

8. Palvetagem: Meie Isa... (käed ristitava pea peal; — vaderid ütlevad õpetajaga ühes: Aamen).

9. Sina igatsed püha ristimise läbi astuda ühendusse Issanda Jeesuse Kristusega ja Tema püha Kirikuga. Selleks on tarvis, et sina enne seda ennast kõigest saatana ja

pimeduse olust ja tööst lahti ütled ja koguduse ees avalikult ristiusu omaks usuks tunnistad.

Sellepärast küsin ma sinult Jumala ees, kes südameid tunneb ja läbi katsub, selle ristikoguduse kuulates:

1) Kas sa igatsed südamest oma endise elu pattude andeksandmist ja kas loobud valeõpetusest, milles sa oled üles kasvanud, ja ka kõigest saatana ja pimeduse olust ja tööst? Siis kinnita seda ja ütle: Jah!

Vastus: Jah!

2) Kas sa usud, et Kolmainus Jumal, Isa, Poeg ja Püha Vaim, nagu Tema ennast oma sõnas meile on ilmutanud ja keda selle sõna alusel kõik tõelised ristiinimesed tunnistavad ja kiidavad, on ainus ja tõeline Jumal? Siis kinnita seda ja ütle: Jah!

Vastus: Jah!

3) Kas sa usud, et patused saavad õndsaks üksnes elava usu läbi sellesse ainsasse igavesse Jumalasse, kes meid on lunastanud Jeesuse Kristuse, oma Poja, meie Õnnistegija läbi, kes meie eest on risti löödud ja üles tõusnud? Siis kinnita seda ja ütle: Jah!

Vastus: Jah!

4) Tunnista siis avalikult seda ristiusku, mis ka sinu usuks olgu ja jäägu.

Vastus: Mina usun Jumalasse Isasse ... igavest elu. Aamen.

5) Kas sa oled ära tundnud, et Evangeeliumi-Luteri Kirik, mille õpetuse järele sind Jumala sõna alusel on õpetatud, seda usku puhtasti ja selgesti tunnistab ja õpetab? Siis tunnista seda ja ütle: Jah!

Vastus: Jah!

6) Kas sa töötad ustava, tõsise südamega Jumala armu läbi selles usus kogu oma eluaja kindlasti püsida, oma osadust Temaga igapäev uuendada ja kinnitada ning ka tagakiusamistes, hädas ja surmas Temast mitte ära taganeda? Siis kinnita seda ja ütle: Jah!

Vastus: Jah!

7) Kas sa töötad hoolsasti seda usku mööda sõnakuulmises Jumala pühade käskude järele elada ja, et sa nõnda võiksid elada ja käia, hoolsas palves Jumalast seatud armuandeid, Tema sõna ja sakramenti, ustavalt tarvitada? Siis võta see siin Jumala ja koguduse ees oma kindlaks otsuseks, üteldes: Jah!

Vastus: Jah!

8) Kas see on sinu tõsine soov ja igatsus, et sind selle usu peale ristitaks, Jeesuse Kristuse jüngriks tunnistataks ja ka evangeeliumi-luteri usu tunnistuse järele kristliku Kiriku osadusse vastu võetaks, siis tunnista seda ja ütle: Jah!

Vastus: Jah!

Märkus. Eelolevad küsimused tuleb ristitavale aegsasti teatavaks teha ühes tõsise manitsusega, et ta neisse süveneks ja ennast hoolega läbi katsuks, et ta võiks puhta südametunnistusega „jah“ ütelda.

10. Siis tahame sind meie Issanda ja Õnnistegija Jeesuse Kristuse käsu ja töötuse peale ristida.

Ristitava juurde astudes: N. N., mina ristin sind Isa ja Poja ja Püha Vaimu nimesse.

Kolmainu Jumala nime nimetades paneb ristija peoga kolm korda vett ristitava pea peale ja ütleb siis:

Kõigeväeline Jumal ja meie Issanda Jeesuse Kristuse Isa, kes sind on uuesti sünnitanud veest ja Vaimust ja on sulle kõik sinu patud andeks andnud, hoidku, kosutagu ja kinnitagu sind õiges usus igaveseks eluks! Aamen.

11. Ja nüüd õnnistagu Jumal sind, kes sa Jeesuses Kristuses meie vennaks (õeks) oled saanud ja kelle mina oma ameti poolest kui kutsutud ja seatud Evangeeliumi-Luteri Kiriku teener tema nimel vastu võtan tema liikmeks, nõnda et sul edaspidi osa peab olema kõigist armuandidest ja õnnistusest, mis Issand oma kogudusele maa peal on andnud, ja õigustest ning kohustustest, mis koguduse liikme kohased on.

Hoia seda, mis su hooleks on antud, võitle head usuvõitlust, hakka igavesest elust kinni; selleks sa oled kutsutud ja oled tunnistanud head tunnistust paljude tunnistajate ees. Issand hoidku sinu sissetulemist ja väljaminemist nüüd ja igavesti. (Kõik): Aamen.

12. Ülendagem oma südamed Jumala poole ja tänagem Issandat, oma Jumalat!

Kõigeväeline Jumal, halastaja Isa, me täname Sind, et Sina selle meie venna (õe) oma sõna valguse läbi Sinu selge tõe äratundmisele oled juhatanud, nõnda et ta Sulle kõikumatut ustavust on töotanud ja nüüd pühas ristimises Sinu armuseadusesse on vastu võetud. Me palume Sind, juhata ja saada teda ikka oma Püha Vaimu läbi, et temal ristimises omandatud armurikkus alati südames seisaks ja temale kõiges kiusatuses lohutuseks oleks ning et ta sõnas ja elus Sinu ristikoguduse ustava ja elava liikmena siin maa peal elaks ja ükskord kõigi pühadega taeva pärandusest osa saaks — Jeesuse Kristuse, Sinu armsa Poja, meie Issanda läbi. Aamen.

13. (Vaderitele ja kogudusele): Teid, Issandas armastatud vaderid, ja sind, kogudus, palun ja manitsen mina: olge edaspidi sellele meie vennale (õele) ustavalt toeks, andes temale kõike tarvilikku vaimulikku abi, nõnda et tema ikka oma kutsumusele ustavaks jääks ja seda kristlikus elus, palves ja jumalakartuses, Jumala sõna hoolsa kuulmise ja õppimise ning püha õhtusöömaaja andide ustava tarvitamise läbi tõendaks. Siis tohime ka loota, et ta Jumala abiga head vilja kannab Jumala nime auks, oma hinge õnnistuseks ja koguduse ehitamiseks.

14. Issanda arm olgu alati sinuga! — Mine rahuga! + Aamen. Selle järele jätkub jumalateenistus harilikus korras.